

ΙΩΑΚΕΙΜ Ο Γ'

ΙΩΑΚΕΙΜ Ο Γ'.

ΕΙΝΕ ἰναμφισβήτητον ὅτι Ἰωακείμ ὁ Γ', ὁ νῦν μακρὰν τῆς τύχης τῶν ἑγὶ οσμίων καὶ τῶν μικρορραδιουργιῶν τοῦ Βυζαντίου βιῶν ὡς ὁ ἔσχατος τῶν καλογήρων ἐν τῷ ἑρημητηρίῳ Μυλοποτάμου, ὑπῆρξε μία ἀπὸ τὰς σπαν'ας καὶ ὑπερόχους φυσιογνωμίας τοῦ Κλήρου, αἱ ὁποῖαι ἐτίμησαν καὶ ἀνύψωσαν τὸν οἰκουμενικὸν θρόνον τῆς Κωνσταντινουπόλεως. Ἀπὸ δ' αἰκοσίων καὶ πλέον ἐτῶν, ἦτοι ἀπὸ τῶν χρόνων τοῦ Λουκάρεως, τὸ Γένος δὲν ἀνέδειξε περινούστερον, μεγαλοφύεστερον καὶ πολιτικώτερον πατριάρχην Ἰωακείμ τοῦ Γ'. Καὶ αὐτοὶ οἱ ἐχθροὶ τοῦ ἀνομολογοῦν σήμερον ὅτι καὶ ἡ Ἐκκλησία καὶ τὸ δοῦλον ἔθνος ἀπώλεσαν ἐν τῷ προσώπῳ τοῦ μεγαλοπρεποῦς ἐρημίτου, τὸν ἀληθινὸν καὶ πολύτιμον κυβερνήτην των. Καὶ δὲν ὑπάρχει ἡ ἐλαχίστη ἀμφιβολία ὅτι ἂν ὁ Ἰωακείμ ὁ Γ' ἐξηκολούθει νὰ προίσταται τῶν πραγμάτων τῆς Μεγάλης Ἐκκλησίας, ἡ θέσις τῆς Μακεδονίας θὰ ἦτο πολὺ διάφορος νῦν καὶ οἱ Βούλγαροι δὲν θὰ ἐξησφάλιζον ἔκτοτε τῶσας ἐν αὐτῇ ἐπιτυχίας. Διότι, εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς, ἀφ' ὅτου διατελέσας πρωτοσύγκελος Ἰωακείμ τοῦ Β', ἐχειροτονήθη τὸν πρῶτον Μητροπολίτης Βάρνης καὶ εἶτα Θεσσαλονίκης, ἡ δράσις του ἐν Μακεδονίᾳ προανήγγειλε τὸν μέγαν πολιτικὸν ἄνδρα, οὗ πρὸ παντὸς εἶχεν ἀνάγκην ὁ κλυδωνιζόμενος Θρόνος τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου. Πρὸ αὐτοῦ πέντε Μητροπολῖται Θεσσαλονίκης, ὁ εἰς κατόπιν τοῦ ἄλλου, ἠναγκάσθησαν νὰ ἐγκαταλίπωσι τὴν ἑδραν τῆς Μητροπόλεώς των, ἕνεκα τῆς δυσχεροῦς θέσεως τῶν ἐκεῖ ἐκκλησιαστικῶν πραγμάτων. Ἀλλ' ἡ ὑπερέχουσα προσωπικότης τοῦ Ἰωακείμ κατώρρωσε νὰ ἐπιβληθῇ, ὅπως βραδύτερον ἐπεβλήθῃ ἐν Κωνσταντινουπόλει οὐ μόνον εἰς τὴν διοίκησιν τῆς Μ. Ἐκκλησίας, ἀλλὰ καὶ εἰς αὐτὸ τὸ Γιλδίξ, πρὸ τοῦ ὁποίου ἔπτησσαν οἱ πλείστοι τῶν προκατόχων του κατὰ τοὺς τελευταίους χρόνους. Αὐτὸς δὲ πρῶτος, ὁ πολιτικώτατος καὶ ἐθνικώτατος τῶν κληρικῶν τοῦ Γένους, εἶπε τὸ βαρυσήμαντον ἐκεῖνο :

— Τὸ βουλγαρικὸν σχολεῖον, ἰδοὺ ὁ ἐχθρὸς ! Καὶ ἐνὸς ἐγὼ εἶμαι ἐν Θεσσαλονίκῃ, βουλγαρικὸν σχολεῖον δὲν θὰ ἰδρυσθῇ ποτέ !

Ὅταν δὲ τῷ 1878 ἐκρίνετο ἐν Βερολίνῳ ἡ τύχη τῆς Τουρκίας καὶ ἡ Συνθήκη τοῦ Ἀγίου Στεφάνου ἐπεδίκασε τοῖς Βουλγάροις τὴν Μακεδονίαν, ὁ Ἰωακείμ ὁ Γ' ἔσπευσε νὰ συντάξῃ τὰ περιλάλητα ἐκεῖνα καὶ θαυμάσια ὑπομνήματα, τὰ κατόπιν ὑποβλήθέντα εἰς τὰς Δυνάμεις παρ' ἑλῶν τῶν Μητροπολιτῶν καὶ Ἐπισκόπων τῆς Μακεδονίας, ὡς τὴν ἐντομιωτέραν διαμαρτυρίαν τῶν περιχοπτομένων δικαιωμάτων τοῦ Ἑλληνισμοῦ. Ἐκ τῶν ὑπομνημάτων τούτων ἤντησε καὶ αὐτὸς ὁ Σαλίσουρτὰ σπου-

δαιότερα τῶν ἐπιχειρημάτων κατὰ τῆς Συνθήκης ἐκείνης, δι' ἧς καὶ ἡ ζωὴ τῆς Τουρκίας συνετέμενετο, ὅπερ καὶ τότε ὡς καὶ νῦν δὲν εἶνε τὸ συμφέρον τὸ ἑλληνικόν, καὶ τὰ ἑλληνικὰ δικαιώματα διεγράφοντο ὀρίστικῶς ἐν Μακεδονίᾳ.

Κατὰ τὸ αὐτὸ ἔτος Ἰωακεῖμ ὁ Γ' ἐξελέγετο Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης ἐπικροτοῦντος σύμπαντος τοῦ ἑλληνισμοῦ. Εἶνε γνωστὸν τί κατῴρθωσεν ἐν βραχεῇ ἡ μεγαλοφυΐα διοικήσεως τοῦ ἐξόχου ἀνδρός. Ἐντὸς τριῶν μηνῶν ἀνεκαίνισε τὰ Πατριαρχεῖα ἐπαναγαγὼν ἐν αὐτοῖς τὴν παλαιὰν λαμπρότητα, μὴ λησμονήσας νὰ διατηρήσῃ διὰ τοὺς μεταγενεστέρους ἄθικτον καὶ αἰωνικὸς κλειστήν τὴν θύραν, εἰς τὸ μέσον τῆς ὁποίας ἀπηγγονίσθη Γρηγόριος ὁ Ε'. Αὐτὸς πρῶτος, μετὰ μακροὺς χρόνους, ἐτόλμησε καταβιβάξαι ἀπὸ τοὺς τοίχους τοῦ πατριαρχικοῦ μεγάρου τὰ τουρκικὰ σήματα ν' ἀνυψώσῃ τὸν δικέφαλον ἀετὸν, τὸ παλαιὸν ἐθνικὸν βυζαντινὸν σύμβολον. Πόσον δὲ τολμηρὸν ἦτο τὸ διάβημα τοῦτο, ἀπόδειξις ὅτι οἱ διάδοχοι τοῦ Ἰωακεῖμ τοῦ Γ' ἐφοβήθησαν νὰ διατηρήσωσι τὸν δικέφαλον ἀετὸν, εἰς τὴν θέσιν τοῦ ὁποίου ἀνεστήλωσαν καὶ πάλιν τὸν τουρᾶν.

Ἄλλ' ὁ Ἰωακεῖμ ὁ Γ', τολμηρὸς εἰς τὰς συλλήψεις ὅσον καὶ εἰς τὰς ἀποφάσεις του, κεκτημένος δὲ ὡς οὐδεὶς νοῦν πολιτικώτατος, προσεπάθει νὰ ἐπαναφέρῃ τὸ γόητρον τοῦ Ἐθνάρχου—τίτλον ἀπονειμηθέντα τοῖς πατριάρχεις ὑπὸ τοῦ κατακτητοῦ—ὡς ἐνέχοντα πολλὰ ὑπὲρ τοῦ δούλου ἔθνους πλεονεκτήματα καὶ τῆς νέας θέσεως τῶν ἐκκλησιαστικῶν πραγμάτων ἀπέναντι τοῦ ἀνταγωνισμοῦ τῶν Βουλγάρων. Διὰ τοῦτο καὶ ὅταν τὸ πρῶτον μετὰ τὴν ἀνάρρησίν του μετέβῃ πρὸς ἐπίσκεψιν τοῦ Σουλτάνου εἰς τὸ Πιλδίξ, περιεβλήθη τὰ αὐτοκρατορικὰ σήματα τοῦ Βυζαντίου κατὰ τὸ πρότυπον τῶν ἐν τοῖς πατριαρχείοις διατηρουμένων. Εἰς τὸν ἔκπληκτον δ' ἐπὶ τούτῳ Σουλτάνον, καίτοι γνώστης ἄριστος τῆς τουρκικῆς, εἶπεν ἑλληνιστὶ τὰ ἑξῆς:

—Ἐρχόμενος πρὸ τῆς Μεγαλειότητός Σας ὡς Ἐθνάρχης (μιλὲτ μπασῆ) τοῦ Γένους τῶν Ρωμαίων δὲν δύνamai ἢ νὰ ὁμιλῶ ἑλληνιστὶ καὶ λυπούμαι ὅτι θὰ συνδιαλέγωμαι διὰ τοῦ διερμηνέως τῆς ὑμετέρας Μεγαλειότητος.

Τὴν αὐτὴν δὲ ἔθνοπρεπῇ στάσιν ἐτήρησεν καὶ ἐν τοῖς πρὸς τὴν Πύλην ἐγγράφοις του, ὑπογράφόμενος πάντοτε Ἰωακεῖμ, ἀντὶ τῶν τυπικῶν καὶ συνήθων ταπεινωτικῶν ἐκφράσεων τῶν προκατόχων του.

Ἄλλ' ὁ Ἰωακεῖμ δὲν ἐπεδίωξε μόνον τὴν ἀνόρθωσιν τοῦ γοήτρου τῶν Πατριαρχείων. Εἰργάσθη τελεσφόρως εἰς ὅλα τὰ ἐκκλησιαστικὰ καὶ ἐθνικὰ ζητήματα ἄνευ καλογηρικῶν προλήψεων. Τοῦτο ἴσως ὑπῆρξεν ὁ σπουδαιότερος λόγος, ὁ διεγείρας τὴν κατ' αὐτοῦ μῆνιν, ἥτις τῷ 1884 κατέληξεν εἰς τὴν ἀπομάκρυνσιν αὐτοῦ ἐκ τοῦ Πατριαρχικοῦ Θρόνου. Ἀλλὰ διὰ τοῦτο ἀκρίβως ἡ προσωπικότης του ἐξαίρεται ὑπὲρ τὰς κοινάς.

Τοιοῦτος ἐν γενικαῖς γραμμαῖς ὁ ἀπαράμιλλος πρωθυεράρχης, τοῦ ὁποίου ἡ ἐπιβάλλουσα φυσιογνωμία ἐξακολουθεῖ εἰσέτι νὰ ἐνδιαφέρῃ σπουδαίως σύμπαντα τὸν ἑλληνισμὸν καὶ ἀπὸ τῆς ἐρημητικῆς σκῆτης ἀκόμη, ἔνθα ἐνέκλεισεν ἑαυτὸν ὁ πρῶτον Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης, πρὸς ὃν, ἐν ἡμέραις χαλεπαῖς μάλιστα, στρέφονται τόσαι εἰσέτι ἐλπίδες καὶ ἐθνικαὶ προσδοκίαι.